

Učiteljski Tolariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Redni stroški ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Ciani pov. UJU plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

Imenovanje banovinskega šol. odbora Dravske banovine in njegove naloge.

Ob prevratu leta 1919. je prevzel vse posle šolstva na sedanjem ozemlju Dravske banovine višji šolski svet, na katerega so bili prenešeni vsi posli dotedanjih deželnih šolskih svetov.

Ta institucija si je pridobila mnogo zaslug za ureditev našega šolstva. Poslovanje višjega šolskega sveta je bilo zadovoljivo tako za učiteljstvo kakor za javnost in marsikateri pereč problem slovenskega šolstva se je rešil v tej instituciji. Učiteljstvo si je želelo, da ohrani to institucijo dotlej, dokler ne stopi v veljavo enoten šolski zakon za vso državo.

Uredba o poslovanju višjega šolskega sveta z dne 22. februarja 1921. je sicer določala, da ostane višji šolski svet v veljavi, dokler ne določi delokrog in sestavo šolskih oblasti novi šolski zakon, a prišlo je drugače.

Zakon o civilnih državnih uslužbenih od 31. julija 1923. je ovrnil pravo višjega šolskega sveta glede personalnih zadev. Z zakonom o občni upravi čl. 3. in 5. ter na osnovi čl. 274. finančnega zakona za leto 1924./25. je bil pa višji šolski svet popolnoma ukinjen in so se vsi posli istega prenesli z odlokom P. Br. 7368 od 24. julija 1924. na prosvetne oddelke velikih županstev. Istočasno je pa bila izdana na osnovi čl. 134. ustave in čl. 25. zakona o občni upravi z dne 26. aprila 1922. ter odločbe ministrskega sveta z dne 28. novembra 1923., P. br. 8974 odločba o prenosu poslov prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav v likvidaciji v področje oblastnih velikih županov.

S tem se je razdelil teritorij dotedanje prosvetne uprave na ljubljansko in mariborsko oblast, enako je pa na mesto šolnika bil postavljen kot šef prosvete veliki župan.

Na osnovi čl. 148. finančnega zakona za leto 1927./28. je izšla 7. maja 1927. »Uredba« o krajevnih in oblastnih šolskih odborih, na podlagi katere je bila v posrednih oblastih vzpostavljena nova korporacija, ki je imela skrbeti za razvoj šolstva.

Z zakonom o notranji upravi od 19. junija 1929. ter izpremembah in dopolnitvah tega zakona z dne 10. oktobra 1929. in z zakonom o banski upravi od 7. novembra 1929. so bili pa ukinjeni tudi oblastni šolski odbori in prenos njihovih poslov se je izvršil na bansko upravo — prosvetni oddelek.

Z zakonom o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929. so bili pa ustanovljeni banski šolski odbori, ki jih zakon o narodnih šolah predvideva v sledečem:

5. Banovinski šolski odbor. § 135. Vsaka banska uprava ima svoj banovinski šolski odbor, ki ga tvorijo: pomočnik banov, načelnik prosvetnega odeljenja, banski šolski nadzornik, šef odseka za srednje šolstvo v prosvetnem odeljenju, po en sanitetni, kmetijski in tehniški referent banske uprave ter po en upravitelj učiteljske, srednje, meščanske in narodne deške in dekliške šole, v kolikor obstajajo vse te šole v središču banske uprave, en uradnik najvišjega finančnega oblastva v njej in pet oseb, ki se zanimajo za šolo in prosveto v tej banovini, ki jih določi ban.

Ako je po več onih oseb, ki jim po položaju pripada članstvo v banovinskem šolskem odboru, vstopa najstarejši po činu.

§ 136. Predsednik banovinskega šolskega odbora je pomočnik banov, a nadomestuje ga načelnik prosvetnega odeljenja.

Poročevalec odborov je banski šolski nadzornik; v vprašanju šolske higijene in šolskih poslopij sta poročevalca dotična banska strokovna referenta, ki sta v odboru. Za opravljanje administrativnih poslov daje potrebno osebo na razpoložanje ban.

Načelnik prosvetnega odeljenja določa za poslovodjo banovinskega šolskega odbora enega od banskih referentov prosvetne stroke.

§ 137. Banovinski šolski odbor se deli na širši in ožji banovinski šolski odbor.

Ožji banovinski šolski odbor tvorijo: predsednik, podpredsednik in trije člani, ki prebivajo na sedežu banovine in jih voli odbor sam.

Delokrog ožjega banovinskega šolskega odbora določa s posebnim pooblastilom širši banovinski odbor.

§ 138. Predsednik sklicuje po potrebi seje ožjega in širšega odbora. Predsednik skrbi za to, da se izvršujejo odborovi sklepi.

Seje se vrše na sedežu banske uprave. Člani se pozivajo pismeno, istočasno se jim dostavlja dnevni red.

Sklepi so veljavni, kadar je navzočih nad polovico ukupnega števila članov. Sklepa se z večino glasov navzočih članov. V slučaju, da so glasovi deljeni, odločuje predsednikov glas.

§ 139. Banovinski šolski odbor opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

1. izdeluje in podaja banu detajlen in obrazložen predlog tistega dela banovinskega proračuna, ki se nanaša na narodne in druge šole in narodno izobraževanje v banovini;

2. predlaga v odobritev šolske proračune posameznih šol in jih po odobritvi dostavlja pristojnim občinam najkasneje mesec dni pred začetkom novega proračunskega leta;

3. skrbi za zidanje novih šol, kjer jih ni, kakor tudi za popravila in razširjenje obstoječih šolskih poslopij ter podaja o vsem tem potrebne predloge;

4. podpira širjenje pismenosti med starejšim naraščajem, ki je prešel dobo rednega šolanja;

5. predlaga materialno in drugo podporo za učiteljska in šolarska potovanja krajih, kjer ni šole, kakor tudi nagrado učiteljem za to delo iz banovinskih sredstev;

6. skrbi za zidanje, ustanavljanje in vzdrževanje banovinskih šol za duševno zaostale in defektne otroke;

7. predlaga materialno podporo za učiteljske tečaje in naprave, ki se ustanavljajo v svrhu izpopolnjevanja in spoznavanja učiteljev z znanstvenimi in pedagoškimi novostmi;

8. predlaga materialno in drugo podporo za učiteljska in šolarska potovanja v svrhu spoznavanja naroda in domovine;

9. skrbi, da se ustanovi in povečava stalni banovinski šolski fond v svrhu zidanja šolskih poslopij in napredovanja prosvete v vsej banovini;

10. daje predloge za opravljanje s šolskim in prosvetnim premoženjem banovine: z ustanovami, darili, fondi itd., v kolikor ni drugače predpisano z zakonom o ustanovah;

11. predlaga materialno podporo za nabavljanje potrebne šolske opreme, učil, knjig in drugega;

12. gleda na to, da se vsi učenci v banovini pravočasno preskrbe z učnimi knjigami in potrebščinami za pisanje, ristnje i. dr.;

13. preiskuje, ali se pravilno opravljajo šolsko premoženje in šolski fondi vseh narodnih in meščanskih šol v banovini in predlaga potrebne mere, ki naj se podvzemajo v svrhu zavarovanja šolskega premoženja in fondov;

14. pripravi predloge za osnivanje, spajanje in razdeljevanje šolskih občin, kakor tudi predloge o delitvi šolskega premoženja dotičnih občin;

15. v vsakem oziru podpira s sveti in delom prosvetna oblastva pri napredovanju pouka in izobraževanju naroda;

16. skrbi za izpolnjevanje šolskih knjižnic;

17. predlaga materialno podporo za gospodinjke in gospodarsko-zadružne tečaje.

§ 140. Banovinski proračun v onem delu, ki se nanaša na narodne in osnovne šole ter na narodno izobraževanje v ba-

novini, je treba soglasne odobritve ministra prosvete in ministra financ.

§ 141. Banovinski šolski odbor ima svoj poseben zapisnik, arhiv in pečat.

Vse dopisovanje se vrši pod podpisom predsednika ali njegovega zastopnika.

Arhiv se hrani v poslopju banske uprave; opravlja jo poslovodja.

§ 142. Članom banovinskega šolskega odbora pripadajo za čas odborovih sej dnevnice, a onim, ki stanujejo izven sedeža banovinskega šolskega odbora, se poravnajo tudi potni stroški. Članom, ki so državni uradniki, se to in ono določa po predpisih zakona o dnevnicah in potnih stroških uradnikov, kadar potujejo službeno, a za dnevnice in potne stroške drugih članov predpiše posebno naredbo minister prosvete z ministrom financ.

Dnevnice in potni stroški padajo v breme proračuna dotične banovine.

Blagajniku sme banovinski šolski odbor določiti honorar in ga izplačevati iz svojega proračuna, ako opravlja to dolžnost poleg svoje redne.

§ 143. Vse dopisovanje banovinskih šolskih odborov je službeno in se ne plača za njo ne kolkovina ne poština.

Na osnovi gornjih določil je imenovan sledeči banovinski šolski odbor v Ljubljani:

Po paragrafu 135. zakona o narodnih šolah so njegovi člani:

1. dr. Otmar Pirkmajer, pomočnik bana, kot predsednik;

2. dr. Dragotin Lončar, v. d. načelnika prosvetnega oddelka;

3. dr. Adolf Pečovnik, šef odseka za srednje šolstvo;

4. dr. Fran Kotnik, šef odseka za osnovni pouk;

5. Anton Podgornik, načelnik kmetijskega oddelka;

6. dr. Fran Dolšak, načelnik oddelka za zdravstvo in socialno politiko;

7. inž. Viktor Skaberne, tehnični referent;

8. Anton Dokler, direktor državnega moškega učiteljskega;

9. Josip Mazi, v. d. direktorja realke;

10. Alojzij Novak, ravnatelj II. deške meščanske šole;

11. Julij Slapšak, upravitelj IV. deške osnovne šole;

12. Mira Engelman, upraviteljica licejske osnovne šole;

13. Ivan Ditz, višji finančni inspektor.

Po odredbi istega paragrafa zakona o srednjih šolah so bili od g. bana imenovani v šolski odbor še:

14. Franc Finžgar, župnik in pisatelj v Ljubljani;

15. Anton Štrukelj, posestnik in gostilničar, Trata št. 9 pri St. Vidu;

16. Alojzij Mihelčič, župan občine celjska okolica, Celje;

17. dr. Milan Vidmar, univerzitetni profesor v Ljubljani, in

18. Ivan Baš, župnik v Bogojini, Prekmurje.

Delokrog banovinskega šolskega odbora ni majhen.

Prva določba § 139. govori o budžetiranju narodnih in drugih šol in narodnega izobraževanja v banovini.

Banovinski proračun obremenjajo po zakonu o narodnih šolah predvsem sledeči izdatki:

Sole za nezadostno razvito in defektno deco se vzdržujejo ob državnem ali banovinskem ali skupnem strošku. (§ 15.)

Revnim občinam, ki nimajo primerenih šolskih poslopij bodo pri zidanju šolskih poslopij pomagale banske uprave in država. (§ 33.)

Banovinski šolski odbor daje vsote za šolske blagajne podeželskih občin (§ 41.)

Dnevni in potni stroški sreskih šolskih nadzornikov, ki jih sklicuje banska uprava enkrat na leto se bodo morali plačati iz banovinskih sredstev. (§ 194.)

Točke 1., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 16. iz 17. § 139. predvidevajo razne materialne izdatke in podpore iz banovinskih sredstev.

Zidanje in vzdrževanje nižjih gospodinjstev in gospodinjstev tečajev za ženske ter gospodarsko-zadružne tečaje za moške gre na stroške državnega in banovinskega proračuna. Poleg privatne inicijative vzdržujejo te tečaje ter določajo in izplačujejo nagrade učiteljem banovina in država. (§ 94.)

Dnevnice in potni stroški članom banovinskega šolskega odbora pripadejo iz banovinskega proračuna. (§ 142.)

Po točki 2., 11. in 12. § 139. spada v področje tudi odobravanje šolskih proračunov.

V tem pogledu je treba normirati minimalne zneske za knjižnice, učila itd. (§ 53. in 149. zak. o narodnih šolah).

Šolske potrebščine (knjige, zvezke itd.) naj nabavlja za vse šoloobiskujoče otroke krajevni šolski odbor v sporazumu s šolskim upraviteljem. (§ 23. šol. zak.), ki jih naroča v okviru proračuna. (§ 41. zak. o narodnih šolah).

Ako je več upravnih občin vsolanih v eno šolsko občino plačujejo v šolski proračun vse občine sorazmerno. Za sestavo proračuna in minimalnih višin rednih postavk za posamezne kategorije šol, naj se izda poseben predpis.

Za večja popravila in investicije, ki bi njihovo kritje zahtevalo preko 10% proračuna, naj se sestavi poseben proračun do 1. julija, da bo omogočena odobritev po ministrstvu prosvete in financ; redni proračun naj se sestavi do 1. oktobra. (§ 25. zak. o narodnih šolah).

Izplačevanje stanarin za stanovanja, osobito na deželi, dokler ne bodo preskrbljena stanovanja v zmislu § 173. naj se uredi iz banskega fonda, ki se ustanovi iz za to določenih doklad od občin. Direktno plačevanje odškodnine potom občin bo marsikje otežkočeno, bo kvarno vplivalo na razvoj šolstva in na ugled učiteljstva (bera). (§ 29. in 173. zak. o narodnih šolah).

V krajevnih šolski fond naj se steka 5% vsakoletnega proračuna za nepredvidene izdatke. (§ 38. zak. o nar. šolah).

Nagrado poslovodju naj se določi po številu šolodolžnih otrok, najmanj pa naj znaša 100 Din mesečno. (§ 132. zak. o nar. šolah).

Ti šolski proračuni naj tudi predvidevajo kritje za obvezno posezanje sreskih učiteljskih konferenc s strani učiteljstva. (§ 148., toč. 8. zak. o narodnih šolah).

Po točki 3. in 9. § 139. skrbi banovinski šolski odbor tudi za zidanje šol in ustanovitev šolskega fonda.

K stavbnim stroškom naj prispeva banska uprava potom posebnega stavbnega fonda 50 do 70% revnim občinam, drugim pa 25 do 50%; za ostali znesek naj nudi do 10 let amortizacijsko brezobrestno posojilo. Uporabo proste delovne sile in materiala pri zidanju šol je točno urediti. (§ 33. in 35. zak. o narodnih šolah).

Po točki 4. § 139. skrbi banovinski šolski odbor tudi za širjenje pismenosti med starejšim naraščajem in po točki 5. v krajih, kjer ni šol.

Tozadevne predpise bo vseboval obči pravilnik, ki ga izda ministrstvo na osnovi § 181. zak. o narodnih šolah.

Po točki 6. § 139. je predvideno ustanavljanje banovinskih šol za duševno zaostale in defektne otroke.

To določbo je vezati s § 25. in 49. zakona o učiteljskih z dne 27. septembra 1929. in z določili, ki jih bo vseboval obči pravilnik izdan na osnovi § 181. zak. o narodnih šolah in specialni pravilnik, izdan na osnovi § 15. zak. o narodnih šolah.

Predvsem pride tu v poštev prevzem obstoječih šol in zavodov za defektno deco, skrb za vzdrževanje in razširitev ter za ustanovitev potrebnih zavodov za to deco.

Po točki 7., 8. § 139. je dana banovinskim šolskim odborom dolžnost skrbeti tudi za nadaljnjo strokovno izobrazbo učiteljstva ter splošne izobrazbe učencev.

Knjige Mladinske Maticе so najpriljubljenejši dar mladini. Ali ste jo opozorili, da kmalu izidejo in je za naročilo le še malo časa?

V tem pogledu bi bilo nujno želeli, da se tudi s strani oblasti tvorijo tečajji za nadaljno strokovno izobrazbo učiteljsstva, kakor tudi praktični tečajji za delo na združeno-gospodarskem in gospodinj-skem polju ter na polju občega narodnega izobražanja.

Po točki 10., 13. in 14. § 139. skrbi za opravljanje šolske imovine.

V tem pogledu je treba urediti vprašanje preknjižbe šolske imovine v zmislu § 39. zak. o narodnih šolah ter urediti rok in način.

Po točki 16. § 139. ima banovinski šolski odbor skrbeti tudi za knjižnice.

V tem oziru bo treba misliti tudi na organizacijo javnih knjižnic po šolah, ki jih predvideva tudi zakon o narodnih šolah.

Urediti bo pa treba tudi vprašanje obstoječih sreskih učiteljskih knjižnic, ki jih je pustil zakon neomejen. Ustanovila naj bi se centralna banovinska strokovna pedagoška knjižnica, ki naj se vzdržuje in izpopolnjuje iz banovinskega proračuna. Upravo te knjižnice naj se poveri osnovnošolskim učiteljem, pošiljanje izposojenih knjig naj bo uradno in poštne prosto.

Po točki 15. in 17. § 139. ima banovinski šolski odbor skrbeti tudi za napredek narodnega izobražanja ter za gospodinj-ske in gospodarsko-združne tečaje.

Naloga, ki so dane po novem zakonu na polju narodnega izobražanja so iz-črpno navedene v št. 24. »Učit. Tov.« od 31. januarja 1930.

Ena najvažnejših nalog pripada banovinskemu šolskemu odboru, v pogledu gospodinj-ske in gospodarsko-združnih tečajev in šol.

V dravski banovini je bilo zadnje tri leta ustanovljenih okrog 100 takozvanih kmetsko-nadaljevalnih šol, in sicer 60 za moško in 40 za žensko mladino v starosti od 17 let naprej.

Namen teh šol je, nuditi kmetski mladini tudi v najbolj oddaljenih vaseh elemente poklicne izobrazbe, gojiti v njej veselje do kmetskega poklica in dela, pripravljati jo za njene naloge v narodni in državni zajednici in postati središče za vse delovanje na dvigu materialne in duhovne kulture na selu.

One niso potemtakem strokovne šole, ampak poklicno usmerjena vzgojevališča najširših plasti kmetskega naroda.

Organizacijo kmetskega nadaljevalnega šolstva, izobraževanje učiteljskega in njegovo plačevanje je prevzela bivša samoupravna oblast v Ljubljani in Mariboru, koje posli so sedaj prešli na kraljevo bansko upravo. Pouk se vrši v poslopih narodne šole in vodijo šolo izključno učitelji in učiteljice narodnih šol. Kjer so strokovnjaki na razpolago, se jih pritegne kot sotrudnike.

Šola za moško mladino ima 2 ali 3 zimске tečaje. V teh poučuje domači učitelj v prostih urah enkrat ali dvakrat na teden po 4 do 8 ur; v enem tečaju najmanj 80 ur, skupaj minimalno 240 ur.

Šola za dekleta (gospodinj-ska šola) ima samo en tečaj z minimalno 170 učnimi urami. Pouk se vrši enkrat na teden po 8 ur dnevno v zimskih mesecih. Pouk je praktično gospodinj-ski, učenke se učijo kuhanja preproste kmetske hrane, šivanja in ravnanja z obleko in perilom, higijeno, dobe pa tudi navodilo za življenje in pouk o nalogah kmetske gospodinj-ske, matere in žene.

Učiteljstvo se je z veliko vneto zavzelo za to šolstvo, ker je prepričano, da je treba pouku zrelejši mladine posvetiti

isto skrb kot pouku dece in da mora vsaka podeželska šola dobiti polagoma svoje poklicno izobraževališče kot organsko dopolnilo narodne šole.

Zelimo, da se to šolstvo podredi ministrstvu prosvete, ker gre za eminentno vzgojno in obče narodno institucijo. Referat za to šolstvo pri banski upravi mora biti kolikor toliko samostojen in za pedagoško vodstvo se naj bi postavili posebni organi.

Naša težnja gre za tem, da dobi čimprej vsaka podeželska šola učitelja(ico) usposobljeno za pouk na kmetski nadaljevalni šoli. Pri razporedbi učiteljev se naj po možnosti na to ozira.

Ker je kmetsko nadaljevalno šolstvo v dravski banovini dokazalo svojo življenjsko sposobnost, se naj z ozirom na posebne prilike v tej banovini pusti prosti rok za nadaljno samostojno organizacijo tega šolstva.

V tem pogledu naj bi se z ozirom na točko 15. in 17. v § 139. začrtanega delokroga in na osnovi čl. 7., 16. in 154. zakona o narodnih šolah skušalo udeležiti sledeče:

K ustanovam, ki služijo narodnemu prosvetovanju in gospodarskemu napredku in tvorijo v smislu § 7. in 16. sestaven del narodne šole podrejene ministrstvu prosvete je šteti v obče vse one tečaje in šole, ki se ustanavljajo pri narodnih šolah in ki jih vodijo ali na njih prvenstveno poučujejo nastavniki teh šol.

Zlasti je šteti tu sem vse stalne tečaje in ustanove obče narodnega značaja, ki so namenjeni gospodarski in gospodinj-ski izobrazbi, poklicni, državljski in nacionalni vzgoji najširših slojev kmetskega ljudstva in ki kot take organsko dopolnjujejo delo in naloge narodnih šol ter imajo značaj splošnih poklicnih šol za zrelejšo mladino.

Za organizacijo in vodstvo takih ustanov se banska uprava poslužuje po potrebi posebnih organov.

Banska uprava skrbi s pomočjo države za izobrazbo učiteljev in učiteljic v to svrhu potom posebnih tečajev.

Personalni izdatki za te šole in tečaje se krijejo iz banovinskega proračuna.

Ministrstvo prosvete podeljuje učiteljem za obisk teh tečajev potrebne dopuste.

Šolska oblast bo v okviru zakona upoštevala pri razporedbi učiteljev, ako obstoja za to ugotovljena krajevna potreba, njih kvalifikacijo za vodstvo takih šol in tečajev.

Pri ureditvi tedenskega učnega časa na narodni šoli in razvrstitvi učiteljev na razrede se je ozirati na možnost pouka na teh šolah in tečajih.

Iz tehtnih razlogov sme ban dovoliti, da učitelj od rednega učnega časa porabi do največ 4 tedenske učne ure za pouk v splošni poklicni šoli, kjer je to smatrati kot sestaven del narodne šole. To velja le za razrede, kjer je upeljan redni celoletni pouk.

V kolikor že obstojajo ustanove v zgornjem smislu, ki so v službi gospodarskega napredka in narodnega proučevanja dosegle vidne uspehe, naj banska uprava te ustanove prevzame in jih samostojno nadalje organizira.

Niso pa to že vse naloge, ki jih daje zakon o narodnih šolah banovinskemu šolskemu odboru. Kot posvetovalen organ bo dajal banovinski šolski odbor banu tudi svoje mišljenje v ostalih zadevah, ki spadajo v delokrog bana.

Pétru. Koliko pesmi je on naučil in kolikokrat je nastopal s svojim prvovrstnim zborom doma in v okolici, vedo le tisti, ki so zasledovali podrobno delo učitelja na vasi. Društvo se mu je oddolžilo na ta način, da ga je imenovalo častnim članom. Sodeloval je tudi pri Goriški Matici in večkrat nastopal kot diletant na odru v Gorici.

On je bil eden prvih učiteljev, ki je začel z igracami v šoli tako, da so otroci nastopali samostojno z igrami, deklamacijami in petjem. V celem je učil petje v šoli, pri društvih in v cerkvi celih 40 let.

Kako je oblast cenila njegovo šolsko delo je razvidno iz tega, da je bil odlikovan s srebrnim križcem s krono. Tudi za njegovo 40-letno delovanje je bil odlikovan z medaljo.

Kaj je to, izšolati osem otrok, da imajo vsi maturo in eden celo univerzo cenil je tisti, ki ve, koliko samozatejevanja in vztrajnosti mora imeti človek, ki hoče to doseči. Njemu ni bilo življenje praznik, ampak prav trd delaven dan. Nikoli ni klonil ali obupoval, zapal je v samega sebe in v delu je zmagal. S ponosom lahko zre na svoje prošlo življenje. Malokateri učitelj pusti toliko vidnih sledi za seboj, kot ravno on.

Še danes čvrst, zdrav in poln humorja hodi po Ljubljani in učil velike šolarčke-vo-jake, ki so mu od srca vdani. Zelimo žilavemu tovarišu še mnoga in mnoga leta v zdravju in veselju.

V delokrog bana, odnosno banske uprave spadajo po zakonu o narodnih šolah sledeče zadeve:

Ustanavljanje zabavišč (§ 13.), Delno vzdrževanje šol za nezadostno razvito in defektne deco. (§ 15.).

Ustanavljanje začasnih šolskih stanic ali ambulantnih šol. (§ 18.).

Stavljenje predlogov, da sme šola poleg imena kraja nositi tudi ime kakega zgodovinsko priznanega nacionalnega velikana. (§ 19.).

Izbor zemljišča in določanje področja, kjer mora biti v eni upravni občini več šol. (§ 21.).

Banovinski šolski odbor odobruje šolski proračun, v slučaju, da obsega šolska občina več upravnih občin ali dele upravnih občin. Ko ga banovinski šolski odbor odobri, ga dostavi odboru pristojne upravne občine, da ga uvrsti v letni proračun. (§ 25.).

Načrt za zidanje šolskega poslopja mora odobriti ban. (§ 30.).

Revnim občinam, ki nimajo primernih šolskih poslopij, pomagajo pri zidanju šol banske uprave in država. (§ 33.).

Ban zaukaže upravni občini, kadar je treba, da se ustanovi ali razširi postoječa šola. (§ 34.).

Ban rešuje spor v slučaju nesporazuma glede razdelitve šolskega premoženja, ako se iz šolske občine izloči nova šolska občina. (§ 40.).

Ban je pristojen za izrek disciplinske kazni: izguba plače od 3 do 15 dni. (§ 89.).

Ban postavlja uslužbenca od 2. skupine III. kategorije navzdol. (§ 94.).

Banska uprava dostavlja najkasneje do 5. julija ministrstvu prosvete predlog za razpored učiteljev podrejenih narodnih šol. (§ 98.).

Banska uprava postavlja začasno upravitelja šole do popolnjenja službenega mesta. (§ 113.).

O točkah 5., 8., 9. in 17. § 122. predlogov banskih šolskih nadzornikov odloča ban. (§ 122.).

Ban razsoja o pritožbah proti kaznovanju članov podeželskih šolskih odborov. (§ 133.).

Ban določi za banovinski šolski odbor 5 oseb, ki se zanimajo za šolo in prosveto. (§ 136.).

Določbe o banovinskih šolskih odborih. (§ 139.).

Banska uprava sklicuje enkrat na leto sreske šolske nadzornike v svoji banovini v banovinski učiteljski svet. (§ 149.).

Imenovanje banovinskega šolskega odbora moramo iz ozira do napredka šolstva in narodne prosvete toplo pozdraviti z željo, da krepko zastavi svoje sile v prospah šolstva in prosvete dravske banovine.

V učiteljstvu narodnih šol bo lahko našel odbor svoje najjačje sodelavce, saj leži izvedba vseh nalog povečini na ramenih učiteljstva narodnih šol, ki jih je dosedaj že iz lastne iniciative vršilo, še z večjo vneto jih bo pa vršilo, če bo v banovinskem šolskem odboru našlo potreben podpora in upoštevanje, katerega vidni prvi izraz naj bi bil ta, da tudi v ožji banovinski odbor pride zastopnik učiteljstva narodnih šol, ki bo tvoril vez in bo tolmač želja učiteljstva.

—k.

Splošne vesti.

— Zastopstvo pov. UJU — Ljubljana pri predsedniku banovinskega šolskega odbora, podbanu g. dr. Pirkmajerju. V torek 18. t. m. so se zglasili zastopniki poverjeništa pri podbanu g. dr. Pirkmajerju ter so poudarili stališče organizacije do poedinih vprašanj, ki spadajo v področje banovinskega šolskega odbora. Podrobneje so se obrazložila mišljenja v zadevi vprašanja dosedanjih sreskih učiteljskih knjižnic, glede prenosa plačevanja učiteljskih stanarin na poseben banovinski fond in glede zastopstva učiteljstva narodnih šol v ožjem banovinskem odboru. Banovinski šolski odbor bo imel v kratkem svojo prvo sejo.

— Gmotno stanje učiteljstva. Zopet se je sestala komisija, da proučuje časi in socialnim potrebam primerno korekturo činovniškega zakona. Slišimo o potovanju srečno odbranih zastopnikov učiteljskega stanu v Beograd, da pojasnijo med drugim tudi našo skelečo socialno rano ter izposlujejo nujnega lečila. Pravim, našo »skelečo socialno rano«. Res je tako. Poslušajte: Učitelj(ica) študira po osnovni šoli še 8 dolgih let, v bodoče bo treba šteti 9, pa ima do usposobljenostnega izpita par dinarjev nad tisoč mesečnih prejemkov. S tem naj plača hrano, ki je navadno ne dobi drugje nego v gostilni, stanu primerno obleko, obutev, stanovanje, društvene prispevke, stanovske liste, revije in razne knjige za nadaljno izobrazbo, ako noče za časom zaostalo »zarjaveti«, par dinarčekov pa bi naj še vendar ostalo za neizogibne slučajne potrebe. Imam hčerko učiteljico začetnico, pa me prosi v slednjih dneh meseca, naj ji dam de-

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

En gros. En detail.

set dinarjev za kruh, ker mora v gostilni, kjer je na hrani, kruh h kavi in k obedu še izven abonmaja plačati, češ, pri najbolji volji si ni mogla do konca meseca prihraniti deset dinarjev. — Potem pa se naj taka reva z vso vneto in veseljem žrtvuje svojemu poklicu. Ni čuda, ako marsikateri o tem času zaleze v dolgove, kojih skrb ga muči in mu razjeda zadovoljnost ter se težko več izkoplje iz tega mučnega balasta. — Orožnik, finančni stražnik začetnik z osnovnošolsko izobrazbo ima prilično enake prejemke, pa še stanovanje, obleko za malenkostni pavšalni prispevek, izven tega pa še poskrbi vodstvo za skupno cenejšo hrano v »kasarni«, pa jim še tudi ob tej po tej svetovnovojni draginji slaba prede. Bog obvari, da bi hoteli morebiti temu ali onemu stanu oponašati njegov znabiti boljši gnotni položaj! Navedli smo te vrstice le v silobranu za svoj obstanek, opozorivši mero-dajne kroge na to, da je treba tudi učiteljstvu primerno njegovim dolgoletnim z ogromnim trudom in gmotnimi žrtvami spojenim študijem urediti prejemke tako, da se bo lahko brez razjedajočih skrbi polnomočno žrtvovalo vzgoji in pouku v srečo naroda in domovine. Govoril sem v Mariboru z nekim gospodom odvetnikom, pa mi je rekel, da je učiteljstvo preveč na lovu, kdaj naj bi dobilo par »kronce« več prejemkov. Pa mu odgovorim: Ena izmed prvih dolžnosti kulturnih delavcev je, da si ustvarijo materialno oporo, ker brez te je vsako kulturno, torej tudi prosvetno delo posrezeno z razjedajočo rjo. — Obdvarški učitelj.

— Ustanovitev osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani. V nedeljo 16. februarja 1930. se je vršil v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ustanovni občni zbor osrednje protituberkulozne lige. Predsednik pripravljalnega odbora dr. Jože Bohinjec je poročal o dosedanjih akcijah proti tuberkulozi ter je ugotovil, da je bilo opažati v tem oziru vsaj nekaj sistematičnega dela le v današnji dravski banovini. Poročal je pregledno o delu pripravljalnega odbora, ki je sklical današnji občni zbor. Predložena pravila so bila sprejeta soglasno. Reden član je lahko vsakdo, ki plača na leto 12 Din; podporniki plačajo 50 Din, ustanovniki enkrat za vselej 1000 Din. Soglasno so bili izvoljeni v odbor: Za predsednika dr. Jože Bohinjec, za podpredsednika Valerijan Učak, za tajnika dr. France Debevec in Filip Uratnik, za blagajnika Vekoslav Vrtovec, za odbornike: dr. Breclj, dr. Matko, dr. Fettich, dr. Kotnik, dr. Pirc, dr. Pless, dr. Jamar in ing. Lah; v nadzorstvo: dr. Tičar, Rihard Skubec in dr. Zajec; v razsodišče: dr. Rus, dr. Drobnič in Fran Lavtižar. Pri slučajnostih je govoril dr. Matko o izkušnjah in uspehih lige v Mariboru, zastopniki delavstva pa so pozdravili ustanovitev lige v imenu svojih organizacij. Ustanovnega občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik našega poverjeništa.

— Mariborski učiteljski abiturijenti iz leta 1910! Ali je kriv koledar ali službeno nedohitni kolobar, da nas straši že 20letnica naše mature! Nismo izsledili 10letnice, a 20letnice ne pustimo kar tako mimo nas. Kar smo zamudili s proslavo 10letnice, to nadoknadimo ob 20letnici. Razmišljajte v času in kraju ter sploh »vzporedu« naše 20letnice ter pošljite poročila podpisane, ki bo stopil v svrhu nadaljnjih priprav v stik z bližnjimi tovariši tega letnika! Tovariški pozdrav! — Mirko Vauda, šolski upravitelj pri Šmarjeti ob Pesnici blizu Maribora.

— Seja šolsko-upravnega odseka v Ljubljani bo v soboto 22. t. m. ob 15. uri v prostori poverjeništa UJU v Ljubljani.

Obleke kemično čisti, barva, plišra in lika tovarna JOS. REICH.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik
Ljubljana, Stari trg 9.

Učiteljski pravnik.

— § Nalog za izplačilo učiteljskih stanarin. Ministrstvo prosvete kraljevine Jugoslavije odeljenje za osnovno nastavo O. N. br. 6884, 28. januara 1930. god. Beograd. Gospod ministar prosvete pod O. N. Br. 6884 od 28. januara 1930. god. izdao je ovo naređenje: »Zakon o narodnim školama od 5. decembra 1929. god. određuje (§ 29.) da svaka škola mora imati, pored stana za upravitelja, i onoliko stanova za nastavnike koliko ima posebnih odeljenja, i naređuje (§ 173.) da se stanovi za nastavnike pri seoskim školama moraju podići u roku od šest godina. — Saobrazno tome na selu se ne mogu otvarati nova odeljenja pre nego što se brojno ujednače nastavnički stanovi i školska odeljenja. — Tako gde nema stana Zakon određuje (§ 29. in 173.) da opštine plaćaju stanarinu, i to: Beograd i Zagreb po 500 dinara mesečno na

LISTEK.

Lavrenčič Matija 75 letnik.

Redek jubilej življenja in dela. Lavrenčič je bil rojen 14. februarja 1855. leta v Vrhpolju pri Vipavi. Studiral je v Gorici gimnazijo in nato učiteljske. Prvo službo je nastopil leta 1876. v Škrbini. Služboval je nato v Sv. Križu, Kamnjah in v St. Petru pri Gorici, kjer je bil polnih 30 let, in sicer do napovedi italijanske vojne. Tudi v begunstvu ni miroval. Učil je na Viču, Rakovniku in pozneje petje na ljubljanskih meščanskih šolah ter na realki. Do vršil je 50 let službovanja in stopil v pokoj. Ker pa navajenemu šolniku ni bilo prestat brez dela, je začel poučevati analfabete-vo-jake, kar izvršuje še danes z veliko vneto in uspehom.

Da je zamogel prehraniti in izšolati veliko družino je moral poiskati tudi stranskih zaslužkov. Poučeval je na kmetski šoli 20 let in na obrtno-nadaljevalni šoli 18 let. Obenem je bil organist in cerkveni pevovodja.

Njegovo kulturno delo izven šole pa je rodilo veliko uspehov. Bil je mnogo let pevovodja pevskega društva »Prešeren« v St.

Učiteljska gospodarska poslovalnica dobiva še sedaj dnevno naročila. Ali je tudi Tvoje med njimi?